

نام خانوادگی:	نام: نام خداوند علم و قلم	نام درس: علوم و فنون ادبی یازدهم
نام پدر:	اداره ی آموزش و پرورش	تاریخ:
پایه:	دبیرستان	زمان آزمون:
نام دبیر:	سال تحصیلی	سوالات ارزشیابی نوبت دوم
		نمره با عدد:
		نمره با حروف:

ردیف	بارم	سوال
		تاریخ ادبیات (۲ نمره)
۱	۰/۵	با توجه به توضیحات، نام نویسنده و مورخ را در عبارت زیر بنویسید. الف) از نویسندگان زبردست سبک عراقی است، اثر معروف او، از نخستین و بهترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می‌رود. (نام نویسنده:) ب) از مورخان مشهور ایران است و موضوع کتابش تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، خلفای بنی عباس و تاریخ ایران است. (نام نویسنده:)
۲	۰/۵	درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. الف) شعر بیدل به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و کاربرد مضمون‌های بدیع مشهور شده است و بیشتر اشعار او به صورت ضرب‌المثل رواج یافته است. ب) فخرالدین عراقی مثنوی عشاق‌نامه را در مباحث عرفانی، به شیوه‌ی تمثیل و حکایت و در قالب نظم و نثر، نوشته است. درست ☐ نادرست ☐
۳	۰/۷۵	جاهای خالی را با کلمات داده شده پر کنید. (یک مورد اضافه است). بابا فغانی شیرازی / مکتب وقوع / صائب تبریزی / بیدل دهلوی الف) از شعرای تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر ظرافت و رقت معانی مشهور است. ب) جریانی که در نتیجه چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود نام دارد. ج) خداوندگار مضامین تازه شعری لقب است.
۴	۰/۲۵	در کدام گزینه آثار شاعران تماماً درست است؟ ☐ الف) تاریخ جهانگشا: عطاملک جوینی / لمعات: فخرالدین عراقی / جمشید و خورشید: سلمان ساوجی ☐ ب) مرصادالعباد: نجم‌الدین رازی / مجالس المومنین: شیخ بهایی / تذکره الاولیا: عطار نیشابوری
		سبک‌شناسی (۲ نمره)
۵	۰/۵	هر یک از ابیات مربوط به کدام سبک ادبی هستند؟ الف) ز منجنیق فلک سنگ فتنه می‌بارد / من ابلهانه گریزم به آبگینه حصار ب) عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت / همه سهل است تحمل نکنم بار ملامت

۶	با توجه به ویژگی‌های سبک هندی درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. (الف) شعر بیشتر در تک بیت خلاصه می‌شود. (ب) استفاده از ردیف‌های کوتاه در شعر این دوره رایج است.	درست ☐ نادرست ☐ درست ☐ نادرست ☐	۰/۵
۷	در کدام گزینه هر دو اثر مصنوع‌اند؟ (الف) عباس‌نامه - محبوب‌القلوب (ب) تذکره شاه طهماسب - جامع عباسی (ج) شرفنامه بدلیسی - بدایع‌الوقایع	☐ (الف) عباس‌نامه - محبوب‌القلوب ☐ (ب) تذکره شاه طهماسب - جامع عباسی ☐ (ج) شرفنامه بدلیسی - بدایع‌الوقایع	۰/۲۵
۸	کدام یک از موارد زیر از ویژگی‌های زبانی سبک عراقی محسوب می‌شود؟ (الف) در شعر این دوره کاربرد غزل بیشتر شد و جایگاه تخلص در انتهای آن تثبیت گردید. (ب) شعر این دوره از دربار خارج شد؛ قصیده از رونق افتاد و غزل عارفانه و عاشقانه رواج یافت. (ج) به کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول در جمله کم شده است.	☐ (الف) در شعر این دوره کاربرد غزل بیشتر شد و جایگاه تخلص در انتهای آن تثبیت گردید. ☐ (ب) شعر این دوره از دربار خارج شد؛ قصیده از رونق افتاد و غزل عارفانه و عاشقانه رواج یافت. ☐ (ج) به کارگیری حرف نشانه «مر» در کنار مفعول در جمله کم شده است.	۰/۲۵
۹	در متن زیر دو جمله نادرست است، شماره‌ی آنها را در پاسخ‌نامه بنویسید. «در سبک عراقی، تاریخ‌نویسی به اسلوب ساده رواج یافت. [۱] در مقدمه‌ی بابرنامه، که قدیمی‌ترین تاریخ نوشته شده درباره‌ی تیمور است، [۲] این ساده‌نویسی به خوبی قابل مشاهده است. تاریخ‌نویسی از اوایل دوره مغول، به سبب علاقه شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد. و در دوره‌ی تیموری قدری هم ادامه یافت. [۳] البته باید توجه داشت که این سادگی نثر همه جا یکسان نیست و نثر ساده این دوره را می‌توان فصیح و بلیغ دانست.» [۴]		۰/۵
	زیبایی‌شناسی (۶ نمره)		
۱۰	در بیت «بتی دارم که گرد گل ز سنبل سایه‌بان دارد / بهار عارضش خطی به خون ارغوان دارد»، دومین استعاره را بیابید و به تشبیه تبدیل کنید.		۰/۷۵
۱۱	نوع تشبیه عبارت «دانا چو طبله عطار است، خاموش و هنر نمای» با کدام بیت یکسان است؟ (الف) تو سرو جویباری، تو لاله بهاری / تو یار غمگساری، تو حور دلربایی (ب) نگارش دهد گلبن جویبار / در آینه آب رخسارها (ج) هرگز کسی نداد بدین سان نشان برف / گویی که لقمه‌ای است زمین در دهان برف	☐ (الف) تو سرو جویباری، تو لاله بهاری / تو یار غمگساری، تو حور دلربایی ☐ (ب) نگارش دهد گلبن جویبار / در آینه آب رخسارها ☐ (ج) هرگز کسی نداد بدین سان نشان برف / گویی که لقمه‌ای است زمین در دهان برف	۰/۲۵
۱۲	وجه شبه را در سروده زیر مشخص کنید. زندگی آتشگهی دیرنده پابرجاست / گریفروریش، رقص شعله‌اش در هر کران پیداست / ورنه خاموش است و خاموشی گناه ماست.		۰/۲۵
۱۳	در بیت «این زبان چون سنگ و هم آتش وش است / و آنچه بجهد از زبان چون آتش است» چند «ادات تشبیه» به کار رفته است؟		۰/۲۵

۱۴	نوع تشبیه را مقابل آن بنویسید. الف) خانه دل ما را از کرم عمارت کن / پیش از آن که این خانه رونهد به ویرانی (.....) ب) وز چو شمعی به شب، زود رو و سرفراز / شب چو چراغی به صبح، کاسته و نیم تاب (.....)	۰/۵								
۱۵	در مصراع دوم بیت «جان به لب داریم و همچون صبح خندانیم ما / دست و تیغ عشق را زخم نمایانیم ما» موارد زیر را بیابید. الف) یک اضافه تشبیهی: _____ ب) یک اضافه استعاری: _____	۰/۵								
۱۶	در بیت «سینه خواهم شرحه شرحه از فراق / تا بگویم شرح درد اشتیاق» مجاز را بیابید و آن را به اضافه استعاری تبدیل کنید.	۰/۵								
۱۷	آشکارترین آرایه عبارت «توقامت تمنّایی ای درخت / همواره خفته در آغوش آسمان / بالایی ای درخت» را انتخاب کنید. الف) استعاره مکنیه □ ب) استعاره مصرحه □ ج) تشبیه □	۰/۲۵								
۱۸	در مصراع اول بیت زیر یک تشخیص و در مصراع دوم یک تشبیه مشخص کنید. «داغ است دل لاله و نیلی است بر سرو کز باغ جهان لاله عذاران همه رفتند	۰/۵								
۱۹	در ابیات زیر دو مجاز با رابطه شباهت بیابید. ما ز آغاز و ز انجام جهان بی خبریم با کاروان حله برفتم ز سیستان اول و آخر این کهنه کتاب افتاده است با حله تنیده ز دل بافته ز جان	۰/۵								
۲۰	منادا در هر بیت زیر باعث آفرینش چه آرایه‌ای شده است؟ الف) تا تو را جای شد ای سرو روان در دل من / هیچ کس می‌نپسندم که به جای تو بود ب) بشکن دل بی‌نواي ما را ای عشق / این ساز شکسته‌اش خوش آهنگ‌تر است.	۰/۵								
۲۱	در عبارت زیر قرینه مجاز را مشخص کنید. جهان خوردم و کارها راندم.	۰/۲۵								
۲۲	در مصراع اول و چهارم کنایه‌ها را مشخص کنید و مفهوم آن‌ها را بنویسید. الف) از در درآمدی و من از خود به در شدم ب) همت مردانه می‌خواهد گذشتن از جهان گویی کزین جهان به جهان دگر شدم یوسفی باید که بازار زلیخا بشکند	۱								
	موسیقی شعر (۶ نمره)									
۲۳	با توجه به بیت «سلسله موی دوست حلقه دام بلاست / هر که در این حلقه نیست فارغ از این ماجراست» خانه‌های خالی (الف - ب) را با ذوق خود (غیر از واژه‌های بیت) پر کنید.	۰/۵								
<table><tr><td>سَلِ سِلِ یِ</td><td>..... الف</td><td>حَل قِ یِ دا</td><td>مِ بَ لَ است</td></tr><tr><td>هَر کِ دَرین</td><td>حَل قِ نِی ست</td><td>..... ب</td><td>ما جَ رَ است</td></tr></table>			سَلِ سِلِ یِ	 الف	حَل قِ یِ دا	مِ بَ لَ است	هَر کِ دَرین	حَل قِ نِی ست	 ب	ما جَ رَ است
سَلِ سِلِ یِ	 الف	حَل قِ یِ دا	مِ بَ لَ است							
هَر کِ دَرین	حَل قِ نِی ست	 ب	ما جَ رَ است							

۲۴	در صورت تقطیع بیت زیر به پایه‌های آوایی ۴تایی ۳تایی، به موارد خواسته شده پاسخ دهید. «یک عمر دور و تنها تنها به جرم اینکه (الف) دو رکن (وزن واژه) ابتدایی بیت را بنویسید. (ب) وزن بیت همسان تک پایه‌ای است یا همسان دو لختی؟»	۰/۷۵																			
۲۵	وزن عروضی بیت «ما به غم خو کرده‌ایم ای دوست ما را غم فرست / تحفه‌ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست» با کدام بیت متفاوت است؟ □ (الف) تا نگر دی بی‌خبر از جسم و جان / کی خبر یابی ز جانان یک زمان □ (ب) سینه مالامال درد است ای دریغا مرهمی / دل ز تنهایی به جان آمد خدا را مرهمی	۰/۲۵																			
۲۶	در کدام بیت هجای پایانی از رکن آخر کاسته شده است (محذوف است) علامت هجایی «رکن پایانی» را بنویسید. (الف) ز یزدان دان، نه از ارکان، که کوتاه دیدگی باشد / که خطی کز خرد خیزد، تو آن را از بنان بینی (ب) یار شدم، یار شدم، با غم تو یار شدم / تا که رسیدم بر تو، از همه بیزار شدم (ج) گر تمنای تو از خاطر ناشاد رود / داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود	۰/۵																			
۲۷	کدام بیت به دو صورت دسته‌بندی می‌شود؟ در صورت تقطیع به پایه‌های آوایی ۳تایی ۴تایی رکن اول و دوم را بنویسید. (الف) غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل / شاید که چو وایینی خیر تو در این باشد (ب) الفبای درد از لبم می‌تراود / نه شبنم که خون از شبنم می‌تراود (ج) چو دل بر نهی بر سرای کهن / کند ناز و ز تو بپوشد سخن	۰/۷۵																			
۲۸	با توجه به بیت «گفت به مجنون صنمی در دمشق / کای شده مستغرق دریای عشق» (الف) وزن این بیت همسان است. (درست / نادرست) (ب) خط عروضی رکن دوم را بنویسید.	۰/۷۵																			
۲۹	اگر بیت «بسیار گنه کردیم آن بود قضای تو / شاید که به ما بخشی از روی کرم آن‌ها» را بر اساس ۳تایی ۴تایی برش بزنیم، موارد خواسته شده را بنویسید. <table><tr><td rowspan="2">پایه‌های آوایی</td><td>(الف)</td><td>(ب)</td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td>(ج)</td><td>(د)</td><td></td></tr><tr><td>نشانه هجایی</td><td>(ه)</td><td></td><td>(و)</td><td></td></tr><tr><td>وزن</td><td>(ز)</td><td></td><td>(ح)</td><td></td></tr></table>	پایه‌های آوایی	(الف)	(ب)				(ج)	(د)		نشانه هجایی	(ه)		(و)		وزن	(ز)		(ح)		۲
پایه‌های آوایی	(الف)		(ب)																		
		(ج)	(د)																		
نشانه هجایی	(ه)		(و)																		
وزن	(ز)		(ح)																		
۳۰	در ابیات زیر وزن‌های همسان دولختی و همسان تک پایه‌ای را مشخص کنید. (الف) ای صاحب کرامت، شکرانه سلامت / روزی تفقدی کن درویش بینوا را (ب) شکر کند چرخ فلک، از ملک و ملک و ملک / کز کرم و بخشش او روشن و بخشنده شدم	۰/۵																			

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۳۱	با توجه به غزل زیر به سؤالات پاسخ دهید.	۱
مرا تو غایت مقصودی از جهان ای دوست چنان به دام تو الفت گرفت مرغ دلم گرم تو در نگشایی کجا تو انم رفت مرا رضای تو باید، نه زندگانی خویش که گفت سعدی از آسیب عشق بگریزد هزار جان عزیزت فدای جان ای دوست که یاد می‌نکند عهدِ آشیان ای دوست به راستان که بمیرم بر آستان ای دوست اگر مراد تو قتل است، وارهان ای دوست به دوستی که غلط برد گمان ای دوست الف) غزل بالا در چه سبکی سروده شده است؟ ب) وزن غزل همسان است. (درست / نادرست) ج) یک ویژگی ادبی در بیت آخر بیابید. (د) یک ویژگی فکری بیابید و بنویسید.		
۳۲	با توجه به متن زیر از کتاب «عالم آرای عباسی» به سؤالات پاسخ دهید.	۱
از طبقه علیّه شعرا که ناظران مناظم سخن‌پیرایی و پیرایه‌بندان سلسله معنی آرای‌اند، در آن هنگام در اردوی معلّا و ممالک محروسه، شاعران سخنور و سخنوران بلاغت‌گستر بی‌شمار بودند. در اوایلِ حالِ حضرتِ خاقانیِ جنت مکانی توجه تمام به حال این طبقه بود. الف) در عبارت مشخص شده چه ویژگی زبانی سبک هندی مشاهده می‌شود؟ ب) نام نویسنده کتاب را بنویسید. ج) یک تشبیه در سطر اول بیابید و مشبه به آن را بنویسید.		
۳۳	با توجه به غزل زیر:	۱/۲۵
گر تمنّای تو از خاطر ناشاد رود نرود حسرت آن چاه زنخدان از دل توان از سر او برد هوای شیرین کاش چون شمع همه سر شود اعضای کلیم داغ عشق تو گلی نیست که از یاد رود تشنه را آب محال است که از یاد رود لشگر خسرو اگر بر سر فرهاد رود تا سراسر به ره عشق تو بر باد رود الف) در بیت دوم کدام یک از ویژگی‌های ادبی سبک هندی آشکار است؟ ب) وزن مصراع اول بیت دوم، حاصل تکرار چه رکنی است؟ نشانه هجایی آن را بنویسید. ج) دو ویژگی فکری در غزل بیابید و بنویسید.		

«فرّاش باد صبا را گفته تا فرش زمردین بگسترد و دایه ابر بهاری را فرموده تا بنات نبات در مهد زمین پیرورد. درختان را به خلعت نوروژی، قباى سبز ورق در برگرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده»

الف) چه آرایه‌ای در حوزه علم بیان، بیشتر در متن به کار رفته است؟

ب) یک استعاره در سطر اول بیابید.

ج) یک ویژگی زبانی در متن بیابید.

بیست شو